

Kalp Hastalarında Beslenme Alışkanlıklarının Düzenlenmesinde Öz Yeterlilik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kalp Hastalarında Beslenme Alışkanlıklarının Düzenlenmesinde Öz Yeterlilik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24189>

Özet

Kalp Hastalarında Beslenme Alışkanlıklarının Düzenlenmesinde Öz Yeterlilik Ölçeği, kalp hastaları tanısal bireylerin beslenme alışkanlıklarının düzenleme ve sürdürme yeteneklerine dair algıladıkları **öz-yeterlilik** düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir uyarılma aracıdır. Ölçek, Sevinç ve Argon (2014) tarafından Türk kalp hastaları popülasyonu üzerinde geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılarak kullanıma sunulmuştur. Bu araç, hemirelik ve kardiyoloji alanlarında, hastaların yaşam tarzı değişikliklerine uyum sağlama potansiyellerini değerlendirmede kritik bir rol oynamaktadır.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin Türk popülasyonu için yüksek düzeyde güvenilir ve geçerli olduğu saptanmıştır. Ölçek, 30 maddeden oluşmakta ve 100'lü Likert tipi derecelendirme sistemi kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Öz Yeterlilik, Kalp Hastaları, Beslenme Alışkanlıkları, Sağık Davranış, **Koroner Arter Hastalığı**, Uyarılma Ölçeği, Kardiyak Rehabilitasyon.

Yazarlar

Sibel Sevinç, G. Argon

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, kalp hastalarının, özellikle de **Koroner arter hastalığı** gibi kronik kardiyovasküler rahatsızlıkları olan bireylerin, sağlıklı beslenme alışkanlıklarını başlatma, sürdürme ve zorlayıcı durumlarda bile bu alışkanlıklara bağlı kalma konusundaki algılanan yeterliliklerini nicel olarak belirlemektir.

Ölçek, klinisyenlere ve araştırmacılara, hastaların beslenme müdahalelerine ne kadar hazır olduklarını ve hangi alanlarda ek desteğe ihtiyaç duyduklarını anlamaları için standartlaştırılmış bir ölçüm aracı sunmaktadır. Bu sayede, bireyselleştirilmiş eğitim ve destek programları geliştirilebilir.

Yapı

Ölçek, Albert Bandura'nın Sosyal Bilişel Teorisinin merkezi bir bileşeni olan **öz-yeterlilik** (Self-Efficacy) yapısını ölçmektedir. Bu bağlamda, öz-yeterlilik, bireyin belirli bir davranış (sağık beslenme) bağarılı bir şekilde gerçekleştirme kapasitesine olan inancını ifade eder.

Beslenme alışkanlıklarının düzenlenmesi, kalp hastalarının yönetiminde hayati bir unsurdur. Ölçek, hastaların yüksek yaşı, yiyeceklerden kaçınma, porsiyon kontrolü yapma, meyve ve sebze tüketimini artırma gibi spesifik beslenme hedeflerine ulaşma konusundaki güven düzeylerini değerlendirir. Yüksek puanlar, beslenme davranışlarındaki değişim konusunda güçlü bir inançla hareket ederken, düşük puanlar müdahale gerektiren alanları gösterir.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe geçerlilik çalışması, Sevinç ve Argon (2014) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu, %61.7'si Koroner arter hastası olan ve yüksek oranda komorbiditeler (diyabet %40.7, obezite %26, hipertansiyon %62.3, hiperlipidemi %53) taşıyan bir popülasyondan oluşmaktadır. Ayrıca katılımcıların %53'ünde HDL düzeyi düşük, %26.3'ü ise sigara kullanmaktadır.

Yapı geçerliliğini incelemek amacıyla yapılan analizlerde, **Kaiser-Meyer Olkin** (KMO) örneklem büyüklüğü değeri 0.92 olarak bulunmuştur; bu değer, verilerin faktör analizi için mükemmel düzeyde uygun olduğunu göstermektedir. Bartlett's Test değeri ise $X^2 = 7542.97$ ($P < 0.001$) olup, değişkenler arasında anlamlı korelasyonlar olduğunu teyit ederek yapı geçerliliğine güçlü kanıt sağlamıştır. Bu sonuçlar, ölçeğin Türk kalp hastaları için geçerli bir ölçüm aracı olduğunu doğrulamaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık ve zamana karşı kararlılık yöntemleriyle yüksek düzeyde kanıtlanmıştır. İç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach's Alpha** değeri 0.98 olarak hesaplanmıştır; bu, sosyal bilimler ölçekleri için mükemmel bir iç tutarlılık düzeyini temsil etmektedir.

Ölçeğin kararlılığına ölçen test-tekrar test korelasyon değeri de 0.98 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Split-Half değeri 0.96 olarak bulunmuştur. Bu istatistiksel bulgular, ölçeğin tutarlı ve kararlı sonuçlar verdiğini ve Türk kalp hastaları popülasyonunda güvenilir bir araç olarak kullanılabileceğini kesinleştirmektedir. Çalışma grubunun toplam puan ortalaması 65.15 ± 17.41 olarak tespit edilmiştir.

Faktör Analizi

Kaynak verileri, ölçeğin faktör analizine uygunluğunu gösteren güçlü istatistiksel önkoşullar (KMO = 0.92 ve anlamlı Bartlett's Testi) içermektedir. Bu yüksek KMO değeri, Beslenme Alışkanlıklarının Düzenlenmesinde Öz Yeterlilik Ölçeği maddelerinin ortak faktörler etrafında toplandığını ve güçlü bir temel yapıya sahip olduğunu işaret eder. Bu bulgular, ölçeğin yapısal geçerliliğinin sağlam olduğunu ve muhtemelen orijinal ölçeğin faktör yapısını koruduğunu

düdündürmektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçeği (Adaptation)

Format: 30 madde

Derecelendirme: 100'lü **Likert** tipi. Puanlama aralığı 0 (yapılmıyor) ile 100 (kesinlikle yapılabiliyor) arasındadır.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Kalp Hastaları

Yaş Grubu: Çalışmada belirtilmemiştir, ancak yetişkin kalp hastalarıdır.

Popülasyon Detayları: Çalışma grubunun %61.7'si Koroner arter hastasıdır; yüksek oranda diyabet, hipertansiyon ve hiperlipidemi mevcuttur.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-Report) ölçeği.

Anahtar Kelimeler

Beslenme, Kardiyoloji, **Cronbach's Alpha**, Geçerlik, Güvenirlik, Sağlık Psikolojisi, Yaşam Tarzı Değişiklikleri.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Sibel Sevinç

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: sibelsevis@gmail.com

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2014 (Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yayınlandı yılı).

Şinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar Sibel Sevinç ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ek Materyaller: Ölçeğin orijinal PDF ve DOC formatları aşağıda sunulmuştur:

Orijinal PDF dosyası: [kalp-hastalarinda-beslenme-aliskanliklarinin-duzenlenmesinde-oz-yeterlilik-olcegi-toad.pdf](#)

Orijinal DOC dosyası: [kalp-hastalarinda-beslenme-aliskanliklarinin-duzenlenmesinde-oz-yeterlilik-olcegi-toad.doc](#)

Kaynaklar

Sevinç, S. ve Argon, G. (2014). Kalp Hastalarında Beslenme Alışkanlıklarının Düzenlenmesinde Öz-Yeterlilik Ölçeği'nin Türkçe geçerlilik ve güvenirliği. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 30(2), 19-33.

Ölçek Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Ölçek toplam 30 maddeden oluşmaktadır.